

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ (МІНДОВКІЛЛЯ)

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035 тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@merp.gov.ua; ідентифікаційний код 43672853

На № 466/3 від 06.09.2021

Виконавчий комітет Смілянської міської ради

бульвар графа О. Бобринського, 2,
м. Сміла, Черкаська обл., 20701

Про стратегічну екологічну оцінку

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України розглянуло проєкт Генерального плану та плану зонування території міста Сміла Черкаської області (далі – Проєкт), звіт про стратегічну екологічну оцінку (далі – Звіт) та надає наступні зауваження і пропозиції.

Згідно з матеріалами Проєкту (стор. 17 та ін.) на території міста Сміла наявні водні об'єкти: р. Тясмин та Смілянське водосховище на ній, р. Сріблянка, р. Гнилий Ташлик, струмки та ставки.

Тому в Проєкті мають бути враховані вимоги статті 60 Земельного кодексу України та статті 88 Водного кодексу України, зокрема щодо нормативної ширини прибережної захисної смуги (далі - ПЗС), яка не повинна необґрунтовано зменшуватися.

Межі ПЗС мають позначатися на земельних ділянках всіх категорій, крім земель морського транспорту, у всіх відповідних випадках за наявності відповідних водних об'єктів.

Звертаємо увагу, що у випадку схилів крутизною понад три градуси ширина ПЗС подвоюється, зокрема для малих річок/струмків та ставків площею менше 3 га складає 50 метрів, для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею понад 3 га - складає 100 метрів.

Вищенаведене потребує урахування у Проєкті (наприклад, на стор. 111).

Відсутні окремі належні відомості щодо водоохоронних зон водних об'єктів (далі - ВЗ).

При цьому слід взяти до уваги, що:

відповідно до Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них (далі – Порядок), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486:

«у межах водоохоронних зон виділяються землі прибережних захисних смуг та смуги відведення...» (пункт 4 Порядку), отже ПЗС та смуги відведення відносяться одночасно до ВЗ;

до складу ВЗ обов'язково входять заплава річки, перша надзаплавна тераса, бровки і круті схили берегів, а також прилеглі балки та яри (п. 3 Порядку);

зовнішня межа ВЗ визначається:

найбільш віддаленою від водного об'єкта лінією «затоплення», «тимчасового та постійного підтоплення» (п. 7 Порядку);

з урахуванням «лісових насаджень, що найбільшою мірою сприяють охороні вод із зовнішньою межею не менш як 1000 метрів від урізу меженного рівня води», «зони санітарної охорони джерел питного водопостачання» (п. 8 Порядку) та ін.

Відповідно до пункту 10 Порядку:

«У межах населених пунктів водоохоронні зони, прибережні захисні смуги та пляжні зони встановлюються згідно з комплексними планами просторового розвитку територій територіальних громад та генеральними планами населених пунктів, а в разі їх відсутності або коли зазначеною містобудівною документацією межі таких смуг не встановлені:

прибережні захисні смуги визначаються шириною 100 метрів від урізу води морів, морських заток і лиманів і збігаються з пляжними зонами, а для інших водних об'єктів - згідно з частиною другою статті 88 Водного кодексу України;

водоохоронні зони визначаються за проектами землеустрою, зазначеними в пункті 5 цього Порядку.

У разі потреби межі водоохоронних зон, прибережних захисних смуг та пляжних зон можуть визначатися шляхом внесення змін до генеральних планів населених пунктів».

З урахуванням вищенаведеного, пропонуємо додатково опрацювати у Проекті питання:

встановлення ПЗС з урахуванням вимог 60 Земельного кодексу України та статті 88 Водного кодексу України, у тому числі передбачивши перегляд рішень затвердженої у попередні роки документації із землеустрою, що необґрунтовано передбачали зменшення нормативної ширини ПЗС (наприклад на графічних матеріалах «Генеральний план. Основне креслення» позначені межі ПЗС Смілянського водосховища, р. Тясмин, р. Сріблянка та ін., що навіть на території, віднесеній до ландшафтно-рекреаційної (лугопарки, зелені насадження загального користування та ін.), визначаються згідно з такими проектами шириною менше нормативної;

встановлення ВЗ з урахуванням пункту 10 та ін. Порядку, серед іншого, передбачивши віднесення до ВЗ визначених Проектом ландшафтно-рекреаційних зон, та інших розташованих уздовж водних об'єктів належних територій (що відповідають пунктам 3, 7, 8 та ін. Порядку);

Такі корективи у Проекті, у тому числі, сприятимуть врегулюванню проблем дефіциту водозабезпеченості та погіршення якості поверхневих вод на території м. Сміла (див. стор.17 - 18 Звіту та ін.).

Відомості про обмеження у використанні земель/планувальні обмеження щодо ВЗ та ПЗС повинні бути викладені у відповідності зі статтями 47, 80, 87, 88, 89 Водного кодексу України та статтями 60, 61 Земельного кодексу України.

У зв'язку з наявністю на території м. Сміла р. Сріблянка, р. Гнилий Ташлик, струмків, які фактично є малими річками, слід урахувати обмеження, регламентовані статтею 80 одного кодексу України, згідно з якою з метою охорони водності малих річок забороняється:

змінювати рельєф басейну річки;

зменшувати природний рослинний покрив і лісистість басейну річки;

руйнувати русла пересихаючих річок, струмки та водотоки;

випрямляти русла річок та поглиблювати їх дно нижче природного рівня;

розорювати заплавні землі та застосовувати на них засоби хімізації;

надавати земельні ділянки у заплавах річок під будь-яке будівництво (крім гідротехнічних, гідрометричних та лінійних споруд), а також для садівництва та городництва;

проводити осушувальні меліоративні роботи на заболочених ділянках та урочищах у верхів'ях річок;

здійснювати інші роботи, що можуть негативно впливати чи впливають на водність річки і якість води в ній.

Вищенаведені вимоги законодавства, серед іншого, мають бути враховані:

під час планування та реалізації заходів з інженерної підготовки та захисту території (наприклад, на стор. 102 Проекту викладені рекомендації щодо випрямлення русел річок та осушення заболочених ділянок у їх заплавах, що не відповідає статті 80 Водного кодексу України);

у Плані зонування території, у тому числі у рамках визначення проектних функціональних зон, переважних (основних) та супутніх видів використання території, режимів та обмежень (розділ IV та ін.).

Також пропонуємо додатково опрацювати Проект з урахуванням затвердження:

Класифікатора видів функціонального призначення територій та їх співвідношення з видами цільового призначення земельних ділянок,

Класифікатора видів цільового призначення земельних ділянок, а також правил їх застосування (постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 № 821 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України»).

Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації (постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 № 926), яким, серед іншого регламентовано зміст генерального плану населеного пункту.

У Проєкті та Звіті потребують додаткового опрацювання та врахування питання формування екомережі, зокрема беручи до уваги, що Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, серед іншого, передбачено збереження тенденції до зростання у кожній області частки площі територій національної екологічної мережі у загальній території України.

Щодо цих та інших відповідних питань Міндовкілля надавалися зауваження і пропозиції під час консультацій у процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми економічного і соціального розвитку м. Сміла на 2022-2024 роки (лист від 19.08.2021 №25/5-21/17945-21), які пропонується урахувати і в Проєкті.

Відповідно до статті 48 Закону України «Про охорону земель» при здійсненні містобудівної діяльності необхідно передбачити заходи щодо:

максимального збереження площі земельних ділянок з ґрунтовим і рослинним покривом;

зняття та складування у визначених місцях родючого шару ґрунту з наступним використанням його для поліпшення малопродуктивних угідь, рекультивації земель та благоустрою населених пунктів і промислових зон;

недопущення порушення гідрологічного режиму земельних ділянок;

дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проєктуванні, розміщенні та будівництві об'єктів.

При цьому у розділі III «Основні показники» Проєкту (стор. 130 – 133) передбачено скорочення площі «ландшафтно рекреаційної та озелененої території» на 128,94 га (з 927,72 га до 798,78 га), ліквідація 562,75 га заболочених територій, зменшення площі «водних поверхонь» на 7,84 га (з 220,72 га до 12,88 га) та ін.

З огляду на це рішення Проєкту потребують коригування з метою забезпечення дотримання наведених вище вимог законодавства (статті 48 Закону України «Про охорону земель», статті 80 та ін. Водного кодексу України та ін.).

На підставі отриманої інформації зроблено висновок, що у Проєкті та Звіті наслідки для клімату, відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (діл – Закон), враховані.

При цьому слід зазначити, що ці наслідки є негативними, зокрема беручи до уваги передбачені Проєктом трансформацію структури земель та угідь м. Сміла (про яку зазначалося вище), а також суттєве безкомпенсаційне збільшення техногенних компонентів (інфраструктурної діяльності, теплозабезпечення, утворення побутових відходів).

Пропонуємо доопрацювати Проєкт з урахуванням сучасних кліматично-дружніх технологічних рішень.

Проєкт повинен включати напрями з енергозбереження та ресурсозбереження, адаптації до негативних наслідків зміни клімату, зберігати та збільшувати потенціал поглинання парникових газів території Проєкту та потенціал території до адаптації до змiну клімату.

Для цього слід використати інформацію про заходи з адаптації та найкращі практики з документу Мінекоенерго від 03.03.2020 № 26/1.4-11.3-5650 «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» (<https://mepr.gov.ua/news/34766.html>). Також рекомендуємо громаді міста Сміла розглянути можливість приєднання міста до Угоди Мерів (<https://enecities.org.ua/>), яка сприяє переходу міських громад на шлях низько вуглецевого розвитку.

У розділі 2 «Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі стану здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено» Звіту необхідно вказати інформацію про ймовірний вплив від реалізації Проєкту на територію Смарагдової мережі UA0000254 – Cherkaskyi Bir, що межує з територією Проєкту, яку створено на виконання вимог ратифікованої в Україні Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), а також Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Розділ 3 «Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень» Звіту необхідно доповнити інформацією про ймовірний вплив планової діяльності на територію Смарагдової мережі UA0000254 – Cherkaskyi Bir.

У розділі 6 «Опис наслідків для довкілля, у тому числі на здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових) 1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності 50 – 100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків»

Звіту не зазначено, яким чином впливатиме планова діяльність на територію Смарагдової мережі UA0000254 – Cherkaskyi Bir.

У розділі 7 «Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування» не зазначено, які заходи заплановано вжити для зменшення або запобігання впливу на територію Смарагдової мережі.

У розділі 8 «Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під здійснення такої оцінки)» Звіту розглянуто лише одну альтернативу, а саме нульовий сценарій.

Слід зазначити, що Законом передбачено розгляд кількох альтернатив, у тому числі і тієї, за якої документ державного планування не буде затверджено.

Відсутність опису альтернативних сценаріїв не дозволить виконати вимогу частини 6 статті 13 Закону, відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

Інформація розділу 9 «Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» Звіту має бути приведена у відповідність до пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

Насамкінець нагадуємо, що замовник має забезпечити інформування про затвердження Проєкту відповідно до вимог статті 16 Закону.

**Заступник Міністра
з питань цифрового розвитку,
трансформацій і цифровізації**

Руслан СТРИЛЕЦЬ